

Aktuel Ældrepolitik marts 2022

Sundhedsaftale – sundhedsreform

Regeringens udspil til en sundhedsreform eller sundhedsaftale er fortsat i vente. Ældre Sagen har i januar fulgt en forespørgsel fra oppositionen om sundhedsreformen, hvor regeringen har udtrykt, at de vil udsende et udspil til forhandling i Folketinget senest i første kvartal 2022. Ældre Sagen har forud for høringen opfordret politikerne til at fremme værdig behandling til ældre patienter og erfarer, at dele af vores forslag blev taget med videre i debatten i Folketinget, bl.a. om pakkeforløb til ældre patienter med kronisk sygdom og om stop for brugerbetaling for patienter på midlertidige pladser.

Ældre Sagen har i medier også kontinuerligt opfordret til, at der med en sundhedsreform politisk aftales rammer og ensartet kvalitet for tæt samarbejde mellem sygehuse og kommuner om ældre patienter med flere sygdomme. Herunder også opfordret til, at ældres behov for sundhedsindsatser vil blive taget i betragtning i udvikling af en kommende ældrelov.

Pårørende må ikke pålægges opgaver

Flere kommuner har her i slutfasen af Coronapandemien meldt ud, at de grundet personalemangel har set sig nødsaget til at bede pårørende om at træde til og løse praktiske opgaver. Ældre Sagen har i pressen givet udtryk for, at det ikke giver mening, at kommunerne flytter presset på ældreplejen over på pårørende.

En undersøgelse, som Voxmeter har gennemført for Ældre Sagen i november 2021, viser, at flere end 1 mio. danskere er aktive pårørende ift. ældre i familien og allerede nu hjælper med mange praktiske ting som fx transport, rengøring, hjælp til indkøb og it. Det er derfor Ældre Sagens holdning, at der ikke, som flere borgmestre ellers mener, er et stort uudnyttet potentiale blandt pårørende til at hjælpe mere, end de allerede gør.

Mangel på medarbejdere indenfor ældreplejen

Under Coronakrisen er det blevet endnu mere tydeligt, at der mangler medarbejdere i ældreplejen. Det har blandt andet medført, at mange kommuner har indført det, de kalder for ”nødberedskab”. Ældre Sagen har stillet spørgsmålstejn ved lovligheden af dette, idet vi ikke mener, der i lovgivningen findes et sådant begreb, jf. nedenfor.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Vi har fra Ældre Sagens side endvidere talt for, at der skal findes løsninger på den massive mangel på arbejdskraft både nu og her og på længere sigt. Det har længe været kendt, at der vil være brug for at rekruttere mange flere medarbejdere til området. Ældre Sagen har derfor i forskellige medier kritiseret, at kommunerne først nu begynder at forholde sig til de store problemer med arbejdskraftmangel, og at det igen er de svækkede ældre med allerstørst behov for hjælp, som bliver ramt.

Reducering af hjælp i flere kommuner

I slutningen af 2021 og starten af 2022 konstaterede Ældre Sagen, at flere kommuner reducerede i den bevilgede hjælp og pleje til ældre. Ofte var begrundelsen, at der var mangel på personale på grund af Corona, og kommunerne brugte udtrykket ”nødberedskab”. Vi bad Ankestyrelsen om at gå ind i disse sager. I starten af 2022 har tendensen til at reducere i hjemmehjælpsydelse desværre bredt sig til flere kommuner.

Derfor har Ældre Sagen gentagne gange inddraget tilsynet under Ankestyrelsen for at få klarhed over, om kommunerne har handlet indenfor loven. Både social- og ældreministeren og flere juridiske eksperter har bakket op om Ældre Sagen og udtalt, at det ikke er lovligt at tage bevilgede ydelser fra ældre uden en fornyet konkret vurdering med klagevejledning og blot med henvisning til ”nødberedskab” på grund af personalemangel.

Ældre Sagen har gentagne gange slået til lyd for, at det er vores opfattelse, at det kan være ulovlig forvaltning, hvis hjælpen reduceres og/eller udskydes uden, at der foretages en fornyet konkret og individuel vurdering af behovet for hjælp og uden, at der gives klagevejledning. Vi har også udtalt, at vi for det meste har et godt samarbejde med kommunerne, men at vi også er ældres vagthund og ønsker at sikre ældres retssikkerhed.

Ankestyrelsens tilsyn har taget sagerne op, og de berørte kommuner er blevet anmodet om en redegørelse til Ankestyrelsen.

Ældre Sagens indgriben skal fortsat ikke opfattes som en kritik af personalet. Vi ønsker tværtimod, at hjemmehjælpsydelse modsvarer den enkelte ældres behov for hjælp, så personalet kan sikre svækkede ældre en værdig og omsorgsfuld pleje.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Alt for mange skiftende hjælpere i den enkeltes hjem

Sundhedsdatastyrelsen har for nylig offentliggjort en rapport om hjemmehjælpsmodtageres vurdering af deres hjælp. I rapporten tilkendegiver hver tredje hjemmehjælpsmodtager, at det sjældent eller aldrig er de samme hjælpere, der kommer i deres hjem. Det skaber utryghed i hverdagen.

Ældre Sagen har i denne sammenhæng udtalt, at det er stærkt utilfredsstillende, at så mange svækkede ældre ikke oplever kontinuitet i den hjælp, de får. Dette understreges blandt andet af, at denne gruppe af hjemmehjælpsmodtagere mere end halvdelen af gangene, de får hjælp, oplever, at hjælperne ikke ved, hvilken hjælp de skal give. Vi understregede her, at der er behov for at sikre større kontinuitet, og at der skal stilles krav til kommunerne om begrænsning i antallet af forskellige hjælpere i den enkeltes hjem.

Hjemmehjælpsmodtagere siger nej tak til hjælp

I flere nordjyske kommuner vælger hjemmehjælpsmodtagere fra tid til anden at sige nej til hjælpen. Der kan være forskellige årsager til dette, fx psykisk utryghed, problemer med at genkende hjælpere, demenslidelse mm. Aktuelt har eksempelvis Aalborg Kommune kendskab til 25 hjemmehjælpsmodtagere, der ikke vil åbne deres dør for hjemmeplejen.

Ældre Sagen har i denne sammenhæng understreget vigtigheden af, at kommunerne er deres ansvar bevidst i forhold til at søge løsninger for de borgere, som af den ene eller anden grund ikke vil åbne deres dør, når hjemmeplejen ringer på. Vi peger her konkret på tre tiltag, der vil kunne være med til at afhjælpe situationen: En styrkelse af pårørendesamarbejdet vil kunne gøre, at pårørende bedre kan bakke op i en fastlåst situation; større kontinuitet i hjælpen vil gøre, at den enkelte hjemmehjælpsmodtager vil være mere tryk ved at lukke fremmede ind, og endelig skal kommunerne klæde deres medarbejdere bedre på til at kunne håndtere kommunikationen med de berørte hjemmehjælpsmodtagere.

Faste teams i hjemmeplejen

25 kommuner har for nylig fået midler fra en finanslovspulje til at indføre faste teams i hjemmeplejen. De faste teams skal sikre større kontinuitet i hjælpen og minimere antallet af forskellige hjælpere i den enkeltes hjem. Tidligere har en række kommuner

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

fået tilskud til noget tilsvarende fra en anden finanslovspulje. Samlet set bevirker det, at hver tredje kommune nu er i gang med at indføre faste teams i ældreplejen.

Ældre Sagen hilser dette velkomment. Vi har overfor forskellige medier tilkendegivet, at vi gerne ser denne ordning udbredt til alle landets kommuner, da vi fra flere undersøgelser ved, at det måske allervigtigste for hjemmehjælpsmodtagere er, at der er en god relation til de hjælpere, der kommer i deres hjem. En relation, der lettest opbygges, når der er kontinuitet i dagligdagen. Indførelse af faste teams og finanslovspuljer til dette er blandt andet et resultat af vores partnerskab omkring ældretopmøderne og Ældre Sagens New Deal-projekt.

Opgør med minuttyranni i hjemmeplejen

Mange kommuner har stadig en meget stram styring af ældreplejen. Der er kørelister i dagligdagen, hvor hver opgave hos den enkelte svækkede ældre er opregnet i et minuttal, som opgaven skal løses på. Det er minuttyranni, der går udover såvel modtageren som udføreren af hjælpen. Der kan eksempelvis være afsat seks minutter til et toiletbesøg, hvor man skal kunne forrette sin nødtørft og blive hjulpet af og på med tøj mm. Det presser begge parter voldsomt.

Ældre Sagen har i medierne slået til lyd for et opgør med dette minuttyranni. Vi skal af med denne form for regnearksledelse, der gør den enkelte ældre til et objekt og fratager hjælperen mulighed for selv at tilrettelægge hjælpen i fællesskab med den ældre. Vi vil have en øget grad af selvbestemmelse i hverdagen, hvor hjælpen skal tilrettelægges i et samarbejde mellem den ældre og hjælperen. Det vil give en bedre hjælp til hjemmehjælpsmodtageren og give større mulighed for arbejdsglæde i dagligdagen for hjælperen.

Politisk enighed: Alle over 60 år skal kunne fravælge genoplivningsforsøg

I februar tilsluttede alle partier, som var med i aftalen om Det Gode Ældrelev, sig til justeringen af en ny ret til fravalg af genoplivning. Det betyder, at alle habile borgere over 60 år vil kunne registrere et fravalg via enten sundhed.dk eller via en formular. Dermed imødekommes Ældre Sagens stærke ønske gennem flere år: At man som ældre, hvor ens krop kan være blevet slidt, og man føler sig mæt af dage, kan fravælge forsøg på genoplivning, hvis man fx udsættes for hjertestop.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Der vil i den digitale registreringsproces blive indsat tekst, der leder borgeren igennem overvejelser om at tale med en sundhedsfaglig person eller anden, som borgeren har en tæt relation til, og at orientere sine pårørende. Fravalget vil træde i kraft syv dage efter registrering.

Lovændringen og den tilhørende nye digitale løsning forventes træde i kraft primo 2024.

Status på MitID

Udrulningen af MitID fortsætter, og turen er nu kommet til de borgere, som ikke selv kan gennemføre overgangen digitalt, men som skal forbi borgerservice i kommunen for at blive identitetssikret. Det giver udfordringer i nogle kommuner, blandt andet grundet ventetider i borgerservice, ligesom nogle borgere ikke har kunnet blive identitetssikret, fordi de ikke kunne svare på de stillede cpr-spørgsmål.

Ældre Sagen er i dialog med både Digitaliseringsstyrelsen og Kommunernes Landsforening om udfordringerne, som opstår. Vi har i den forbindelse blandt andet udtrykt bekymring over ventetiderne og understreget behovet for udførlig information og vejledning til de borgere og eventuelle pårørende, som møder op for at få MitID.

I den landsdækkende presse har vi flere gange udtalt os om både informationsbehovet og ventetiderne hos borgerservice, ligesom vi har understreget, at det er myndighedernes opgave, at borgerne kommer over på den nye løsning, men at vi understøtter processen gennem vores it-frivillige.

Ældre Sagen fortsætter med at følge MitID-projektet tæt.

Inspirationstur med social- og ældreministeren

I november 2021 besluttede et stort flertal i Folketinget, at der i Danmark skal udarbejdes en national ensomhedsstrategi med tilhørende handlingsplan. Beslutningen blev truffet på baggrund af Ældre Sagens og Røde Kors' inspirationsoplæg ”Sammen mod ensomhed”, som i alt 90 organisationer bakkede op om. Inspirationsoplægget tager udgangspunkt i en tilsvarende national strategi, der i 2018 blev besluttet i England.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Som forberedelse til strategiarbejdet i Danmark besøgte social- og ældreminister Astrid Krag og Ældre Sagens direktør Bjarne Hastrup d. 21.-23. februar London sammen med medarbejdere fra både ministeriet, Ældre Sagen og Røde Kors.

Den danske delegation mødtes på førstedagen med en lang række praktikere fra indsatsen mod ensomhed i England, og på andendagen blev der afholdt møder i det engelske parlament med politikere fra både konservative og Labour og ikke mindst med den nuværende minister med ansvar for implementering af strategien, Nigel Hoddleston.

I løbet af marts måned ventes et nationalt ensomhedspartnerskab etableret i Danmark, og en dansk ensomhedsstrategi skal være klar inden årets udgang.

Afskaffelse af modregning af arbejdsindkomst i pensionen

Regeringen, SF, RV og DF indgik i januar en reformaftale om dansk økonomi, der bl.a. skal styrke arbejdsudbuddet. Et væsentligt element i aftalen er, at en ægtefælle/samlevers arbejdsindkomst ikke længere skal modregnes i folke-, førtids- og seniorpension. Herudover afskaffes modregningen af egen arbejdsindkomst i folkepensionens pensionstillæg og grundbeløb.

Afskaffelsen af modregningen af arbejdsindkomst vil øge incitamentet til at arbejde for pensionister og deres partnere. Der er samtidig tale om en betydelig forenkling af reglerne.

Da andre elementer i aftalen berører områder, der er omfattet af aftaler med andre partier, var der udsigt til, at de nye regler først kunne træde i kraft efter et valg.

Ældre Sagen skrev i begyndelsen af februar til beskæftigelsesordførerne for Venstre, Konservative, Liberal Alliance og Nye Borgerlige, at det ville være ærgerligt, hvis modregningen ikke blev afskaffet fra 2023, som forudsat i reformaftalen.

Nu ser det ud til, at modregningen bliver afskaffet fra 2023, mens andre dele af aftalen må vente.

De borgerlige partier fremsatte d. 1. marts et beslutningsforslag om, at modregningen af arbejdsindkomst skal afskaffes fra 2023, og beskæftigelsesministeren har fulgt op med en pressemeddelelse dateret 2. marts om, at der nu vil blive fremsat lovforslag om

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

afskaffelse af modregningen af arbejdsindkomst fra 2023. Det ser vi med stor tilfredshed på.

Målrettet engangvarmecheck

Regeringen og en række støttepartier indgik d. 10. februar en aftale om en skattefri varmecheck til husholdninger, der opvarmer boligen med naturgasfyr, fjernvarme baseret på høj andel af gas eller en kombination af gas og elbaserede varmepumper samt boliger, hvor elpaneler eller varmepumper udgør den primære opvarmningsform.

Der er afsat 1 mia. kr. til den skattefri varmecheck, der gives til husholdninger med en husstandsindkomst under 550.000 kr. efter AM-bidrag. Checken forventes at blive på ca. 3.750 kr. og omfatter 320.000 husholdninger. Checken skal udbetales automatisk. Checken skal indføres ved ”hastelovgivning”. Detaljerne i udformningen fremgår ikke klart af aftaleteksten. Vi har ikke hørt yderligere om ”hasteforslaget”.

Ældre Sagen gjorde allerede i efteråret opmærksom på de problemer, som de kraftige prisstigninger på bl.a. varme udgjorde for pensionisterne. Varmechecken er et skridt på vejen, men løser ikke problemet med stigende inflation og lav regulering af pensioner og andre overførsler.

Møde med beskæftigelsesministeren om seniorer på arbejdsmarkedet

Der er udfordringer på det danske arbejdsmarked. Virksomhederne mangler arbejdskraft. Det har medført, at der blandt både politikere og i medier er øget fokus på seniorerne og den såkaldte paradoksledighed, hvor seniorer går ledige og har svært ved at finde job, samtidigt med at virksomhederne mangler arbejdskraft. Også beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard har været i medierne med nogle skarpe budskaber til virksomheder om at undgå diskrimination af seniorerne.

Nu har beskæftigelsesministeren inviteret Bjarne Hastrup til et møde, hvor Ældre Sagen er blevet bedt om at give et bud på, hvordan kulturen på danske arbejdspladser og synet på seniorer kan forbedres. En af Ældre Sagens mærkesager på dette område handler om oprettelsen af et formidlingscenter, der netop på baggrund af viden skal bekæmpe fordomme om seniorer på arbejdsmarkedet. Vi har tænkt os at præsentere idéen på mødet sammen med andre gode forslag.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Ny rapport afkræfter traditionelle fordomme om seniorer på pension

I februar blev der offentliggjort en ny undersøgelse om seniorer på arbejdsmarkedet. Undersøgelsen er udarbejdet for Ældre Sagen af aldringsforsker Aske Juul Lassen. Han introducerer i sin endelige rapport begrebet alderisme, som handler om den aldersdiskriminering, der praktiseres – ofte på et ubevidst plan – på det danske arbejdsmarked. Med afsæt i begrebet analyserer han nogle af de gængse fordomme om seniorer og holder dem op imod den eksisterende forskning. Konklusionen er klar: Ingen af fordommene holder i virkeligheden. Seniorerne er lige så motiverede og omstillingsparate som alle andre. De har færre sygedage end gennemsnittet. De vil gerne efteruddannes, og så bliver mange af dem længere i jobbet end yngre ansatte.

Ældre Sagen mener, at rapporten er et vigtigt indspil i debatten om seniorer på arbejdsmarkedet. Rapporten har været omtalt i dagspressen, på Ældre Sagens digitale platforme og vil senere blive omtalt i medlemsblade. Herudover vil vi invitere politikere samt repræsentanter for arbejdsmarkedets parter og andre relevante organisationer til en rundbordssamtale, hvor vi med udgangspunkt i rapporten vil drøfte problemstillingen om seniorer på arbejdsmarkedet.